

Til:
Det Kongelige Landbruks- og Matdepartement

INNSPILL TIL HØRING OM NY DYREVELFERDSLOV

På bakgrunn av mange års frivillig dyrevernarbeid, tillater jeg meg å komme med et privat innspill til høringen om ny dyrevelferdslov. Jeg vil først kommentere det som etter min mening er lovutkastets to alvorligste overordnede mangler, og for øvrig gi en kort kommentar til utvalgte paragrafer.

1) Livet må verdsettes betydelig høyere enn døden.

Gjeldende dyrevernlov har i stor utstrekning blitt praktisert slik at døden nærmest har vært likestilt med livet. Både for å stanse lidelse og løse andre utfordringer, har dyrevernmyndighet, kommuner og andre langt på vei ansett avlaving som en like god løsning som tiltak med sikte på at dyret får leve videre. Dette står i sterk motsetning til det allmenne syn på livets verdi, og er uforenlig med dyrevelferdslovens hovedformål.

Terskelen for avlaving har vært lav. Eksempelvis har man avlivet et høyt antall bortkomne kjæledyr, som kunne ha fått hjelp til en akseptabel tilværelse. Likeledes har man avlivet dyr som reddet fra uansvarlige dyreholdere, dyr som er ulovlig innført til landet og skadde dyr som kunne ha levd godt etter medisinsk behandling. I tillegg er tusener av ville dyr avlivet fordi de har vært til irritasjon eller skade som kunne vært avverget på annen måte. Den alvorligste mangel ved utkastet til ny dyrevelferdslov er at man ser ut til å ville videreføre denne lave vurdering av dyrs liv (s.56 avsn. 6 og s. 69 avsn. 7).

Lav vurdering av livets verdi undergraver lovens formålsparagraf om å ”fremme velferd og respekt”. Denne målsetting forutsetter et ubetinget krav om en betydelig anstrengelse for å unngå å ta liv. Myndighetene har et særlig ansvar for å gå foran og vise i praktisk handling at et dyrs liv er verd å redde. Hensynet til at såkalte produksjonsdyr holdes med tanke på slaktning og omdanning til mat og andre forbruksvarer, må ikke forhindre oss fra å respektere de øvrige dyrs interesse i å leve framfor å dø. Denne erkjennelse må være grunnleggende og fremkomme som en rød tråd gjennom hele den nye dyrevelferdsloven.

2) Det må stilles krav til dyrevernmyndighetens rolle som aktiv støttespiller, praktisk bidragsyter, samlende drivkraft og kunnskapsbank.

For å kunne oppfylle lovens hovedformål er det nødvendig med en aktiv og godt fungerende dyrevelferdsmyndighet, som kan vinne respekt i befolkningen og lede an i dyrevernarbeidet. Det er ikke tilstrekkelig å fungere som ”tilsyn” i snever forstand. I mange tilfeller trenger dyr praktisk hjelp langt utover det privatpersoner og organisasjoner kan make. Da må det

offentlige trå til i praktisk feltarbeid. I det viktige forebyggende arbeidet lokalt og nasjonalt, kreves likeledes kreative og motiverte medarbeidere med oppdaterte kunnskaper og ekte engasjement.

En plikt til å holde seg orientert om dyrehold og dyrevelferd, og til å publisere statistikk og annen informasjon om status og utvikling for dyrevelferden i Norge, bør inntas i loven.

Frivillige i og utenfor dyrevernerorganisasjonene gir et avgjørende bidrag til dyrevelferden i Norge i form av praktisk arbeid, kompetanse og penger. En utbredt erfaring blant disse er at dyrevernermyndigheten fungerer unødige formalistisk til skade for dyrene, og i mange saker fraskriver seg ansvaret for dyrs velferd eller direkte motarbeider de frivilliges innsats. Dette virker demotiverende og påfører de frivillige ekstra unødige emosjonelle påkjenninger. Mange brenner raskt ut, og dyrene i et område kan bli uten praktiske hjelpere.

Eksempelvis mener dyrevernermyndigheten at et eid dyr som kommer bort fra sin eier, faller utenfor dyrevernerapparatets hjelpeansvar i samme øyeblikk som behovet for hjelp oppstår. På tilsvarende vis tolkes dagens lovverk ofte til dyrenes ufordel, stikk i strid med det den alminnelige leser av loven har grunn til å anta. Mange blir rystet over at dyrevernermyndigheten ofte avliver, eller bifaller avliving, uten å kunne vise til lovhjemmel for dette.

Dersom departementet skulle betvile ovenstående fremstilling, bør man foreta en nærmere granskning. Det finnes solid dokumentasjon lett tilgjengelig, som tilsier at en større endring av dyrevernermyndighetens rolle, organisasjon og praksis – og ikke minst holdninger – er nødvendig for å kunne bygge opp en sentral offentlig instans som kan bidra til lovens hovedmålsetting.

Lovutkastet legger opp til at Mattilsynet fortsatt skal være landets dyrevernermyndighet. Mange har liten tro på at dette er en god løsning. Dyreverner bør ikke konkurrere om knappe ressurser og oppmerksomhet med formål som matsikkerhet og andre viktige områder med sterke interessegrupper. Dagens situasjon med store nedskjæringer i bevilgningene til det direkte arbeidet med dyrene viser dette. Det er grunn til å tro at en ny og selvstendig dyrevelferdsmyndighet i langt større grad vil få anledning til konsentrasjon om å sikre velferd og respekt som sine sentrale oppgaver. I en slik enhet vil man kunne bygge opp den kompetanse og de holdninger som kreves for å lede an i den internasjonale utvikling i tråd med regjeringens intensjoner.

3) Kommentarer til utvalgte lovparagrafer.

§1. Formål

Forslag: *Formålet med loven er å fremme god dyrevelferd og respekt for det enkelte individ.*

Begrunnelse: Etter en lang tradisjon hvor hensynet til arten har gått foran hensynet til individet, er det behov for å gjøre det tydeligere at det nå er individet loven retter seg mot. Ved å ta utgangspunkt i individet, vil hensynet til arten ivareta seg selv.

§3. Generelt

Setningen ”Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger” viderefører problemene fra gjeldende lovs begrep ” i utreningsmål”. Erfaringen viser at dette har blitt brukt til å begrunne lovligheten av mange påkjenninger som lett kunne vært unngått. Anledningen til å legge lista lavt for påkjenninger, motvirker målet om bedre

velferd og respekt. Eksempelvis må det aksepteres at varer kan bli noe dyrere ved dyrehold som fyller lovens formål, noe som kan ivaretas uten at produsentene rammes. Likedan må det kreves langt større toleranse og verdsettelse av liv for dyr som er til irritasjon og skade.

Regelverket for såkalte ”skadedyr” må endres i tråd med dette, både i formuleringsvalg og innhold. Hensynet til riktig ordvalg som virkemiddel for å fremme lovens målsetting bør ikke undervurderes.

For denne paragraf må det som minstemål gis anledning til å lage en forskrift, som kan klargjøre hvor grensene går. Lovens føringer må være at liv skal anses å være av høy verdi. I tillegg til begrepet ”toleranse”, bør begrepet ”trivsel” tas inn som en målsetting i lov eller forskrift. Dette er begreper som utfyller begrepene ”velferd” og respekt”, og som alle lett kan forholde seg til.

§4. hjelpeplikt

En forbedring av denne paragraf er blant de aller viktigste endringer dyrevelferdsloven trenger. Det må komme tydeligere fram at hensikten med hjelpen primært skal være *å hjelpe dyret til å leve videre med en akseptabel velferd*. Dette er absolutt avgjørende for å kunne skape gode holdninger og respekt for dyr. Man må vise i praksis at samfunnet og den enkelte er villig til å anstrenge seg for at det skal bli troverdig å hevde at et dyr har iboende verdi / egenverd. Lettvint avliving eller likegyldighet har den motsatte effekt, og vil opprettholde mange av dagens alvorligste dyrevelferdsproblemer.

I departementets kommentarer begrenses privatpersoners ansvar i forhold til nåværende hjelpeparagraf. For å sikre at dyret likevel får hjelp til å leve videre, og ikke blir avlivet fordi dette er kortsiktig enklere og billigere, må komme klart fram i lovteksten at dyrevernmyndigheten også har en tilsvarende hjelpeplikt. Den som oppdager et hjelpetrengende dyr man ikke selv makter å gi fullverdig hjelp, må kunne overlate dyret til dyrevernmyndigheten uten å være redd for at dyret avlives så sant dette kan unngås.

Det er viktig å understreke at hjelpeplikten også må gjelde forebyggende, slik at man kan avverge at et dyr blir påført påkjenninger som kan unngås. Eksempelvis må hjelpeplikten tre i kraft for et bortkommet kjæledyr straks det blir påtruffet, og før det blir hjelpeløst, sykt, avmagret eller skadd.

En illustrasjon av den negative effekten av lav terskel for avliving, er håndteringen av hjemløse katter. En lettvint praksis med omfattende avliving har opprettholdt en lav verdsettelse av en katts liv. Denne holdning har igjen styrket ansvarløsheten hos mange katteiere, og har ført til ansvarsfraskrivelse og intoleranse i nærmiljø og hos lokale myndigheter. På denne måten har en omfattende, lettvint og lovstridige avlivingspraksis opprettholdt tilstrømmingen av nye hjemløse dyr, og samtidig forhindret at de har fått hjelp i tide. Altså stikk motsatt av avlivingens intensjon. For å kunne snu denne utviklingen kreves en dypere forståelse av helhetlige sammenhenger i dyrevernarbeidet.

Hjelpeplikten må også omfatte plikten til å omplassere egne dyr når dyreholder ikke lenger kan eller ønsker å beholde dyret. For å understøtte målet om økt respekt og en klar prioritering av livet foran døden, må loven forhindre at for eksempel kjæledyr avlives uten god grunn. Se også §21.

§5. Varsling

Varslingsplikten må gå foran alle andre hensyn. Dette er eneste alternativ for å sikre at flest mulig dyr får hjelp i tide. De hyppige oppslagene i media om avdekking av dyretragedier etter lang tid, kan ikke fortsette uten at målet om bedre dyrevelferd og respekt mister sin troverdig. Jeg vil anta at kjennskap til et eksempelvis et drap ikke lovlig kan skjules av taushetsplikt. På tilsvarende vis må dyrevelferdsloven vise at dyrs velferd er viktigere de hensyn som gir rett til taushet.

§6. Kompetanse og ansvar

Ingen under 18 år bør ha et selvstendig ansvar for dyr. Ansvarer bør naturlig falle sammen med generell myndighetsalder. Det er mer forvarlig å innføre for høy enn for lav aldersgrense. Dette vil neppe få særlig negative konsekvenser for dyreholderne, men vil fremme forståelsen av ansvar.

§7. Krav om registrering eller tillatelse.

Forslag: *Alt dyrehold forutsetter registrering av eier og godkjent identitetsmerking av dyret.*

Begrunnelse: Med tanke på at dyrevernmyndigheten skal holde seg orientert om dyrehold og dyrevelferd, må man nødvendigvis vite hvor dyrene befinner seg. Slik er det ikke i dag. Dette har medført store hull i tilsynets kunnskap, og det er god grunn til å frykte at mange dyr ikke har fått den hjelp de skulle hatt. Merkeplikt er også helt nødvendig, blant annet for å løse det massive og økende problemet med bortkomne kjæledyr.

§10 Merking av dyr.

Forslag: *Alle eide dyr skal merkes og registreres på sin eier.*

Begrunnelse: Se under §7

§11. Transport.

Det bør tas inn en målsetting om å begrense transporttiden. Dette blant annet for å motivere til en organisering av slakterivirksomheten som gir minst mulig behov for transport.

§12. Avliving

Det må være et ubetinget krav at den nye loven, som er ment å skulle forbedringer i forhold til gjeldende lov, beholder bestemmelsen om at bedøvelse skal gis før avliving. Eneste unntak må være skytevåpen, som riktig anvendt fører til sikker øyeblikkelig død.

§16. Merking, presentasjon, reklame og markedsføring.

Forslag: *Merking, presentasjon, reklame og markedsføring av dyr og produkter som stammer fra dyr skal gi utfyllende informasjon om dyrevelferd, og skal ikke være egnet til å villed.*

Begrunnelse: Det er nødvendig med full åpenhet om velferden i alt dyrehold, dersom man skal kunne fremme respekt og velferd. Hemmelighold motvirker dette gjennom å tillegge tilbyderens interesse av hemmelighold høyere prioritet. Forbrukeren må gis rett til innsyn i den etiske bakgrunn for ethvert produkt. Uten slik innsikt fratras forbrukeren sin reelle valgfrihet, og forhindres fra å kunne leve i tråd med sin overbevisning.

§21. Generelle vilkår for hold av dyr.

Forslag: *Ved avslutning av dyrehold hvor dyrene ikke skal slaktes i ervervsmessig øyemed, plikter dyreholder å omplassere dyret til ny ansvarlig eier.*

Begrunnelse: For å understøtte målet om økt respekt og en klar prioritering av livet foran døden, må loven forhindre at for eksempel kjæledyr avlives uten god grunn. Bestemmelsene i §26 kommer til anvendelse. Se også §4 siste avsnitt.

Begrepet "trivsel" bør innføres for å styrke kravet om god velferd.

§22. Dyrs levested.

Begrepet "trivsel" bør innføres som en målsetting.

§26. Omsetning av dyr m.v.

Forslag til endret paragraftekst: *Omsetning av dyr, ervervsmessig ivaretagelse av andres dyr og ikke-ervervsmessig overlatelse av dyr til andre.*

Begrunnelse: I denne paragraf, eventuelt i egen paragraf, bør det inntas bestemmelser for avhending av dyr i annen enn ervervsmessig hensikt.

Forslag om tilføyelse til lovtekst: *Både selger og andre som overlater dyr til andre, skal sikre at den nye eier oppgir riktig identitet og sørge for at overdragelsen og ny eiers identitet blir registrert hos den instans dyrevernmyndigheten fastsetter.*

Begrunnelse: Se under §7.

§27. Jakt, fangst og fiske på dyr som holdes.

Forslag: *Det gis ikke tillatelse til jakt, fangst eller fiske på dyr som holdes eller som kommer fra dyrehold.*

Begrunnelse: Jakt på innesperrede dyr, og på dyr som er avlet og holdt for deretter å settes ut til jakt for underholdningens skyld, er uforenlig med lovens mål om å fremme respekten for dyr.

§30. Innfangning av viltlevende dyr.

Lovteksten må i kravet til ivaretagelsens lengde ikke føre til vanskeligheter med å overholde hjelpeplikten på forsvarlig vis. Ivaretagelse uten unødige påkjenninger må aksepteres for den tid som er nødvendig for å kunne tilbakeføre dyret til naturen. Dersom tilbakeføring ikke er mulig, må det likevel kreves en vurdering av om dyret kan få leve videre med en akseptabel velferd på annet vis. Dette pålegg er nødvendig for å understreke at prioriteten av livet foran døden er et gjennomgående utgangspunkt for loven.

§32. Tilsyn og vedtak

Denne paragraf, eventuelt en ny paragraf, må ta inn krav til dyrevelferdsmyndigheten om å være aktiv støttespiller, praktisk bidragsyter, samlende drivkraft og en kunnskapsbank for spørsmål om dyrs velferd. Det er avgjørende for lovens hovedmål at dyrevelferdsmyndigheten får en helt annen drivende, samlende og utadrettet rolle enn nåværende tilsynsmyndighet.

Se overordnede kommentarer under pkt. 2. ovenfor.

§36 Straff

Forslag: Vanlig strafferammen økes til 6 år, og straff for grov overtredelse til 12 år.

Opprettholdelse av dagens lave strafferamme bryter med intensjonen om at den nye loven skal fremme velferd og respekt. Straffereaksjonen må økes vesentlig for å kunne understøtte målet om økt respekt. Loven må derfor ikke bare øke strafferammen betydelig, men også gi klare signaler om at strafferammen skal utnyttes i langt større grad enn hittil. Inntil nå har selv de groveste overgrep medført ubetydelige straff. Dette har motvirket en god holdningsutvikling, og har skapt sterke reaksjoner hos både dyreeiere og publikum. Folk flest anser overgrep mot dyr som langt alvorligere enn det som signaliseres gjennom nåværende strafferamme og rettspraksis. Det er viktig at lovverket på dette punkt ligger foran, og ikke bak, den allmenne rettsoppfatning.

I tillegg til skjerpede strafferammer og mer utnyttelse av hele rammen, bør loven også tilskynde utstrakt idømmelse av obligatoriske terapeutiske programmer med sikte på å bedre lovbrüterens innlevelse i andres lidelser. Dette vil motvirke gjentakelsesfaren, og dessuten minske sannsynligheten for at fortsatt svekket innlevelsessevne skal få andre alvorlige samfunnsmessige konsekvenser.

Drammen 17.februar 2008

Mvh

Bent Ellingsen

Postadresse: Holstetajet 9, 3022 Drammen

Mail: be-elli@online.no

Tlf: 32 82 31 45